

Міністерство освіти і наук і України
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди
Факультет мистецтв
Кафедра теорії і методики мистецької освіти та диригентсько-хорової
підготовки вчителя

**Теорія і методика виховання художньо-
обдарованої особистості у закладах
мистецької освіти**

**ЗБІРНИК СТАТЕЙ
VII ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

ЧАС МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ

17 – 18 жовтня 2019 року

Частина II

TIME OF ART EDUCATION

Collection of Articles VII of the All-Ukrainian Scientific-Practical
Conference

«Theory and methods of education of the artistically gifted person in the
institutions of art education»

Харків
Україна
2019

УДК 37.032

ББК 85я43

Ч-24

Редакційна колегія

Калашник М.П. – доктор мистецтвознавства, професор

Матвеева О.О. - доктор педагогічних наук, професор

Полубоярина І.І. – доктор педагогічних наук, професор

Смирнова Т.А. - доктор педагогічних наук, професор

Соколова А.В. - доктор педагогічних наук, професор

Тарарак Н.Г. - доктор педагогічних наук, професор

Тушева В.В. - доктор педагогічних наук, професор

Перетяга Л.Є - доктор педагогічних наук, професор

Фомін В.В. – доктор педагогічних наук, професор (голов.ред.)

Бурма А.В.- кандидат педагогічних наук, доцент

Затверджено редакційно видавничою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди

Протокол № 6 від 05.11.2019

У збірнику подано статті VII Всеукраїнської науково-практичної конференції «Теорія і методика виховання художньо-обдарованої особистості у закладах мистецької освіти». Збірник розрахований на студентів, магістрантів, аспірантів, докторантів, здобувачів, педагогічних і науково-педагогічних працівників науково-дослідних інститутів, ЗВО, учителів мистецьких шкіл.

Ч-24 Час мистецької освіти «Теорія і методика виховання художньо-обдарованої особистості у закладах мистецької освіти: зб. статей VII Всеукраїнської наук. - практ. конф. 17-18 жовтня 2019 року) , ч. II / заг. ред. В.В. Фомін – Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2019 – 268 с.

ISBN 978-617-7298-28-0

Редакційна колегія не завжди поділяє позицію авторів.

Автори статей несуть повну відповідальність за опублікований матеріал.

Мова видання: українська, англійська.

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С.Сковороди, 2019

УДК 37.032

ББК 85я43

© Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди, 2019

Ірина Мироненко

ФОРМУВАННЯ ЕСТЕТИЧНОГО СМАКУ УЧНІВ НА ПРИКЛАДІ ТВОРЧОСТІ ЕЙТОРА ВІЛА-ЛОБОСА..... 83

Владислав Шломін

ФЕНОМЕН ТВОРЧОСТІ АРНОЛЬДА ШЕНБЕРГА В РУСЛІ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ХХ СТОРІЧЧЯ 87

Любов Тарасенко, Марія Тарасенко

ДИТЯЧА МУЗИКА ФРАНЦУЗЬКИХ КОМПОЗИТОРІВ 91

Наталія Сосюрка

ВИВЧЕННЯ КОМП'ЮТЕРНОЇ ГРАФІКИ В СЕРЕДОВИЩІ ОСВІТИ 97

ІV. ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ МИСТЕЦЬКИХ ДИСЦИПЛІН У КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ (ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ)

Л.В. Давидович

ПРОБЛЕМА ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МИСТЕЦТВА ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ 102

Фан Юаньньюань

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ВОКАЛЬНО-СЛУХОВИХ НАВИКІВ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА 108

Ло Юань Вень

ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА..... 113

Наталія Маркіна

РОБОТА НАД ВТІЛЕННЯМ ХУДОЖНЬОГО ОБРАЗУ ВОКАЛЬНОГО ТВОРУ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ САМОСТІЙНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВИКЛАДАЧА МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА 118

IV. Підготовка майбутніх фахівців мистецьких дисциплін у контексті сучасних інноваційних технологій

УДК 372. 878

Фан Юаньнюань

*Харківський національний педагогічний
університет імені Г. С. Сковороди,
факультет мистецтв,
група Б1М*

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ВОКАЛЬНО-СЛУХОВИХ НАВИКІВ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Науковий керівник – доктор педагогічних наук, професор В.В. Тушева

В статті обґрунтовується значущість вокально-слухових навиків студентів-музикантів у вокально-педагогічному процесі, розкриваються педагогічні умови формування вокально-слухових навиків майбутніх вчителів музичного мистецтва, ефективність якого забезпечується взаємодією мотиваційної зацікавленості, теоретичних знань та практичних вмінь.

Ключові слова: *вокальна підготовка, вокально-слухові навички і вміння, мотивація, вокально-слуховий тезаурус, практичні вміння.*

In the article meaningfulness of the vocally-auditory skills of the students-musicians is grounded in a vocally-pedagogical process, the pedagogical terms of the forming of the vocally-auditory skills of the future teachers of the musical art, efficiency of that is provided by cooperation of the motivational personal interest, theoretical knowledge and practical abilities, open up.

Keywords: *vocal preparation, vocally-auditory skills and abilities, motivation, vocally-auditory thesaurus, practical abilities.*

Постановка проблеми. Розбудова української держави, динамічний розвиток соціокультурної та мистецької реальності зумовлюють необхідність забезпечення суспільства професійно компетентними фахівцями, здатними до самостійної, активної, творчої мистецької діяльності. Розвиток вищої педагогічної освіти в Україні в європейському контексті потребує посилення уваги суспільства до якості професійної підготовки вчителів.

Вагоме місце у фаховій професійній діяльності майбутніх вчителів музичного мистецтва належить вокальній підготовці, яка сприяє їх залученню до виконавських традицій, норм музичної культури, художньо-естетичних

IV. Підготовка майбутніх фахівців мистецьких дисциплін у контексті сучасних інноваційних технологій

цінностей. Тому вокальне виконавство вимагає засвоєння широкого спектру художніх, естетичних, музико-теоретичних знань та володіння комплексом спеціальних вокально-слухових умінь і навиків.

Аналіз наукових досліджень. У науково-методичній літературі проблема вокальної підготовки досліджувалася у різних аспектах: методики постановки голосу та реалізації співацького процесу (Д. Аспелунд, Л. Дмитрієв, П. Дука, В. мельянов, Ф. Заседателев, В. Морозов, Л. Работнов, О. Стахевич та інші), формування та розвитку співацьких здібностей (Л. Василенко, Н. Гребенюк, Л. Дмитрієв, А. Менабені, Н. Овчаренко, О. Стахевич, П. Троніна, Г. Урбановича, В. Юшманов та інші.). Однак, питання особливостей формування вокально-слухових навиків у майбутніх вчителів музичного мистецтва потребує додаткового вивчення.

Мета статті – розглянути педагогічні умови формування вокально-слухових навиків у майбутніх вчителів музичного мистецтва.

Виклад основного матеріалу. Значущість вокально-слухових навиків студентів-музикантів у вокально-педагогічному процесі, впливу на успішність їх професійної діяльності свідчать про необхідність розвитку означених навиків у процесі фахової підготовки майбутніх вчителів музичного мистецтва.

Вокально-педагогічна підготовка студентів музично-педагогічних спеціальностей передбачає як опанування відповідних знань, умінь та навиків, так і побудову навчального процесу на принципах формування та розвитку вокально-слухових здібностей і активності. Вокально-слухова активність суб'єкта пов'язана, з одного боку, з об'єктивним пізнанням реальної дійсності (вивчення теорії голосоутворення і звукосприйняття), з іншого – з її суб'єктивним відображенням у кожній окремої особистості (залежно від загальної та музичної культури і освіти, індивідуальних психологічних і фізіологічних особливостей).

Виходячи з того, що педагогічні умови – це умови педагогічного процесу, активними суб'єктами якого (в умовах вищої педагогічної школи) є викладач і студент, вони повинні відображати діяльність обох суб'єктів при організуючій,

IV. Підготовка майбутніх фахівців мистецьких дисциплін у контексті сучасних інноваційних технологій

спрямовуючій і забезпечувальній ролі викладача. Це положення втілено у розробленому комплексі педагогічних умов формування вокально-слухових навиків.

Першою необхідною умовою формування та розвитку вокально-слухових навиків є активізація мотиваційної готовності студента-музиканта до оволодіння вокально-слуховими навиками як професійною функцією майбутнього вчителя музичного мистецтва.

Психологи відзначають детермінаційну роль мотивації у діяльності особистості (А. Маркова, С. Рубінштейн та інші). «Мотивація не тільки спонукає до початку діяльності, але і регулює спрямованість і способи здійснення конкретних форм діяльності, робить дії свідомими протягом усієї діяльності» [4, с. 60]. Діяльність впливає на мотивацію. Виникнення мотивів відбувається тільки під час активної діяльності через поширення і зміну кола діяльності. Дослідження психологів (О. Леонтьєв, Л. Божович, П. Якобсон та інші) показують, що позитивна мотивація має вагомий вплив на розвиток особистості. Усе це також відноситься і до вокально-слухової діяльності. Мотивація є важливою умовою ефективності навчального процесу придбання вокально-слухових навиків, впливає на глибину і свідомість знань, тривалість і стабільність навичок і вмінь.

Важливою другою умовою формування вокально-слухових навиків стає формування вокально-теоретичних знань. О. Ростовський називає цю умову «інформаційним забезпеченням» [6] і визначає її як наявність вичерпних знань у певній галузі. Під інформацією розуміється система знань про навколишній світ і явища, які в ньому відбуваються. Інформаційна система знімає невизначеність понять, надає конкретності термінології та істотності знанням у галузі вокально-слухової діяльності. Дана система вокально-теоретичних знань надає студентам можливість свідомо оперувати вокальною термінологією, мати широкий вокально-слуховий тезаурус.

IV. Підготовка майбутніх фахівців мистецьких дисциплін у контексті сучасних інноваційних технологій

Вільне володіння вокально-слуховим тезаурусом, сутнісне розуміння семантичних відношень між термінами нададуть можливість «оперативно і точно приймати рішення в умовах, що постійно змінюються» [1, с. 5]. Оскільки формування знань нерозривно пов'язане з процесом формування певного типу мислення, властивого для даної галузі діяльності, то усвідомлене засвоєння вокально-теоретичних знань, яке є причиною підвищення розумової активності студентів музично-педагогічних спеціальностей, формує своєрідні «категорійні межі», крізь призму яких майбутній вчитель музичного мистецтва сприймає та інтерпретує конкретні вокально-педагогічні ситуації, що виникають у процесі вокально-слухової діяльності.

Освоєння студентами основних функцій вокально-слухових навиків (діагностичної, прогностичної і коригувальної) передбачає наявність вокально-слухових уявлень. Вони формуються на основі усвідомлення вокально-теоретичної інформації і володіння вокально-слуховим тезаурусом. Вокально-слухові уявлення студентів-музикантів – це істотний психологічний компонент його вокально-педагогічної діяльності. При цьому важливо спиратися на цей досвід не шляхом стереотипного повторення, а видозмінювати і розвивати його. Вокально-слухові уявлення майбутнього вчителя музичного мистецтва або вокально-слухова «модель потрібного майбутнього» (за В. Ємельяновим) мають велике значення, оскільки вокальний еталон, який уявляє собі вчитель, стимулює його діяльність з метою втілення в дійсність. З іншого боку, вокально-слухові уявлення вчителя – це основа розуміння діяльності вокального апарату вихованця.

Отже, для ефективності процесу формування вокально-слухових навичок майбутнього вчителя музики необхідна взаємодія мотиваційної зацікавленості, теоретичних знань та практичних вмінь.

Висновки. Ефективність формування вокально-слухових навиків студентів музично-педагогічних спеціальностей в процесі професійної підготовки значно підвищується, завдяки дотриманню таких педагогічних умов, як: стимулювання

IV. Підготовка майбутніх фахівців мистецьких дисциплін у контексті сучасних інноваційних технологій

мотиваційної сфери від соціальної через особистісно-значущу до формування вокально-слухацької установки; зміщення смислових акцентів когнітивної діяльності студентів від одержання інформації у готовому вигляді до активного самостійного пошуку і вільного володіння вокально-теоретичними знаннями; застосування у навчальному процесі педагогічно доцільних засобів підготовки студентів до вокально-слухової діяльності, опанування практичними прийомами діагностування власного та дитячого співацького процесу.

Список використаних джерел

1. Егоров А. М. Гигиена голоса и его физиологические основы. Режим доступа: C:/Users/A/Downloads/egorov_a_m_gigiena_golosa_i_ego_fiziologicheskie_osnovy.pdf
2. Емельянов В. В. Развитие голоса: Координация и тренинг. СПб.: Изд-во Лань, 2000. 190 с.
3. Критская, Е.Д. Методы интонационно-стилевого постижения музыки [Текст] //Теория и методика музыкального образования детей: науч.-метод. пособие/Л. В. Школяр, М. С. Красильникова, Е. Д. Критская и др. М.: Флинта: Наука, 1998. 336 с.
4. Леонтьев А. Н. Деятельность. Сознание. Личность. Режим доступа: <http://psylib.org.ua/books/leona01/index.htm>
5. Осадча Т.В. Педагогічні умови формування виконавських умінь у процесі вокальної підготовки майбутніх вчителів музичного мистецтва // Наукові записки / Ред. кол.: В. Ф. Черкасов, В. В. Радул, Н. С. Савченко та інші. Вип. 176. Серія: Педагогічні науки. Кропивницький: РВВ ЦДПУ ім. В. Винниченка, 2019. С. 105-110.
6. Ростовський О. Я. Педагогіка музичного сприймання: Навч.-метод. посібник. К.: ІЗМН, 1997. 248 с.